

**SLOGA – Platforma nevladnih organizacij za razvoj,
globalno učenje in humanitarno pomoč
Povšetova 37
1000 Ljubljana**

**CONCORD
Rue de l'industrie 10
1000 Brussels**

**Dr. Stanislav Raščan, državni sekretar
Ministrstvo za zunanje zadeve
Prešernova cesta 25
1000 Ljubljana**

Ljubljana, 24. maj 2021

ZADEVA: Obravnava človekovega razvoja na Svetu za zunanje zadeve

Spoštovani državni sekretar dr. Stanislav Raščan,

Pred prihodnjim zasedanjem Sveta za zunanje zadeve na temo človekovega razvoja se na vas obračamo s stališčem in priporočili Platforme SLOGA ter Evropskega združenja nevladnih organizacij za pomoč in razvoj CONCORD.

Za zagotovitev skladnosti politik in uresničitve Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 so potrebne trdne politične zaveze, ki odražajo pristop k človekovemu razvoju, ki temelji na pravicah, krepki enakosti spolov, je vključujoč, večdimenzionalen ter medsektorski. Pristop človekovega razvoja postavlja ljudi v središče razvojnih politik z zagotavljanjem dostopa do zdravstva, izobraževanja, zdravega okolja (prehrana, voda in energija), družbenega razvoja in svobode gibanja ter izražanja. Človekov razvoj je sam po sebi ključnega pomena, saj ljudem omogoča, da razvijejo svoj potencial. Vendar je covid-19 pokazal prepletenost teh vprašanj in vpliv globalnih izzivov nanje. Z zavezo EU, da obnovimo boljše, in z ambicijo spodbujanja multilateralizma, ki temelji na pravicah, morajo biti politike človekovega razvoja v središču prizadevanj EU.

S ciljem odprave neenakosti med ljudmi in med državami je treba človekov razvoj naslavljati na bolj celovit in vključujoč način. Razumevanje soodvisnosti različnih politik, povezanih s človekovim razvojem, je osrednjega pomena pri naslavljanju neenakosti in razumevanju, zakaj so neenakosti pomembne, kako se kažejo in kako jih najučinkoviteje odpravljati. Civilnodružbene organizacije bi morale imeti večji pomen (priznanje, sodelovanje in financiranje v programih človekovega razvoja EU), saj imajo ključno vlogo pri povezovanju s skupnostmi in pri spodbujanju enakosti spolov ter človekovih pravic, zmanjšanju večplastnih strukturnih neenakosti in zagotavljanju, da nikogar ne pustimo ob strani.

Covid-19 je razkril popolno nezadostnost naložb v javno zdravje v zadnjih desetletjih in poglobil neenakosti. Zato bi se morali osredotočiti na povečanje podpore za doseganje univerzalnega zdravstvenega varstva v partnerskih državah, vključno s pravicami spolnega in reproduktivnega zdravja kot temeljnega dela človekovega razvoja. Poleg tega je treba prednostno obravnavati naložbe v

primarno zdravstveno varstvo in v odzive na ravni skupnosti, da bi dosegli ljudi, ki se soočajo z ovirami pri dostopu do zdravstvenih storitev, ter odpravili vzroke izključenosti. Brez čiste vode in mila ni mogoče doseči dobrega standarda javnega zdravja. Naslavljanje krize sektorja vode, sanitarnih in higienskih razmer (WASH) v zdravstvenih ustanovah v državah z najnižjimi prihodki bi bil pomemben, stroškovno učinkovit prispevek z multiplikacijskimi učinki za zmanjšanje številnih globalnih zdravstvenih tveganj.

Epidemija je poglobila obstoječe strukturne in sistemske neenakosti v izobraževanju ter slabo kakovost izobraževanja, s čimer se soočajo najbolj marginalizirani otroci, zlasti deklice. Krepitev javnih sistemov je zato ključnega pomena in bi morala biti prednostno obravnavana, da se otrokom zagotovi dostop do kakovostnega vključujočega izobraževanja. Podpora Evropske unije (EU) izobraževanju v partnerskih državah mora zagotoviti izvajanje spolno odzivnih in vključujočih izobraževalnih načrtov, ki bodo omogočali prilagoditev izobraževalnih sistemov novim razmeram. Poleg tega bi morala EU za odpravo vrzeli pri vpisu otrok, ki ne obiskujejo šolanja (zlasti mladih deklic, razseljenih in begunskih otrok ter otrok z invalidnostmi), vlagati v tehnično pomoč za spodbujanje dostopnih digitalnih (internetnih) in analognih (radijskih) rešitev v času zaprtja šol, pa tudi v kasnejšem obdobju. V primerih, ko se vlade soočajo s težavami pri zagotavljanju pomoči skupnostim, igrajo civilnodružbene organizacije pomembno vlogo. Podpora EU izobraževalnemu sektorju v partnerskih državah zato ne sme spregledati potrebe po podpori civilni družbi, zlasti lokalnim civilnodružbenim organizacijam v obliki projektnih (nepovratnih) sredstev.

Vključujoče javne storitve, ki krepijo enakost spolov in spodbujajo družbeni razvoj, morajo biti jedro strategij okrevanja partnerskih držav ter prizadevanj EU za podporo odpornosti. Države članice EU bi morale močno podpirati cilj Evropske komisije, da se 10 odstotkov razvojnih sredstev nameni za izobraževanje, vendar bi morale tudi zagotoviti, da je cilj zagotavljanja 20 odstotkov razvojne pomoči za človekov razvoj, dogovorjen v instrumentu Globalna Evropa, minimalni in ne največji delež. Države članice EU bi morale biti posebej pozorne na doseganje vsaj 20-odstotnega zneska pri odobritvi večletnih okvirnih programov in zagotoviti, da dodelitve letnih proračunskih sredstev EU odražajo to zavezo od začetka tega večletnega finančnega okvirja. Poudarjamo, da človekovega razvoja ni mogoče doseči brez enakosti spolov, saj so enake možnosti na vseh področjih za vse ljudi - ženske in moške v vseh raznolikostih - v središču človekovega razvoja.

Odpravljanje neenakosti med spoloma in opolnomočenje deklic ter žensk celovito izboljšuje prizadevanja na področju človekovega razvoja, podpira gospodarstvo in ženskam omogoča, da igrajo svojo ključno vlogo pri zagotavljanju preživetja, odpornosti ter dobrobiti svojih družin in skupnosti. EU se je v Akcijskem načrtu za enakost spolov III ponovno zavezala, da bo imelo najmanj 85 % novih ukrepov v okviru zunanjega delovanja EU kot pomemben ali temeljni cilj enakost spolov in krepitev vloge žensk ter deklet do leta 2025. Ta cilj bi morali udeleženci EU, vključeni v zunanje delovanje v partnerskih državah, vključno z Evropsko banko za obnovo in razvoj ter Evropsko investicijsko banko. Zato države članice EU, vključno s Slovenijo, pozivamo, naj v sklepih Sveta ponovno izrazijo zavezo temu cilju.

Svet bi moral Komisijo pozvati, naj sprejme enoten pristop EU in izključi zdravstvo, izobraževanje ter socialno varstvo iz instrumentov kombiniranega financiranja in jamstev EU. EU mora zagotoviti, da pomoč ne povzroča škode in pozitivno vpliva na zmanjšanje neenakosti ter revščine. Javni viri za

prerazporeditev bogastva in zagotavljanje enakopravnega dostopa do javnih storitev so ključnega pomena za naslavljanje nesorazmernega gospodarskega ter družbenega vpliva krize COVID-19 na partnerske države. Uradna razvojna pomoč mora biti usmerjena v podporo socialno-ekonomskemu razvoju, saj ima pomemben odnos do človekovega razvoja. EU bi morala podpirati partnerske države pri krepitvi njihovih sistemov spremljanja prihodkov tako na področju davčnih politik kot davčnega upravljanja. Zlasti v državah z najnižjimi prihodki lahko mobilizacija domačih virov postane najbolj trajnosten vir financiranja ključne infrastrukture, podnebne odpornosti in družbenega razvoja.

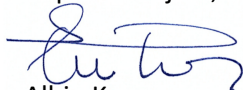
Naložbe EU v človekov razvoj morajo biti usklajene s pristopom skladnosti politik za trajnostni razvoj (Policy Coherence for Sustainable Development - PCSD) - EU mora torej zagotoviti, da druge politike EU ne spodkopavajo njenih ciljev na področju človekovega razvoja. EU bi morala na primer naslavljanje in blažiti negativne vplive nekaterih trgovinskih praks EU v partnerskih državah. Poleg tega bi morala prenehati blokirati opustitev trgovinskih vidikov pravic intelektualne lastnine (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights - TRIPs) glede cepiv proti covid-19 v Svetovni trgovinski organizaciji. Da bi partnerske države lahko uživale davčni in regulativni prostor za uresničitev ciljev trajnostnega razvoja ter se prilagajale podnebnim spremembam, je potrebna usmerjena razvojna pomoč s poudarkom na človekovem razvoju. Temu bi morala slediti pravična globalna davčna pravila, ki bi partnerskim državam zagotavljala pravičen delež pravic na podlagi obdavčitve.

Nedavne prekinitve v vrednostnih verigah, zmanjšanje dostopa kmetov in potrošnikov do trgov ter povišanje cen še dodatno ovirajo pravičen dostop do primerne hrane in prehrane po vsem svetu. Ta položaj je skoraj podvojil število ljudi, ki se soočajo z akutno negotovo preskrbo s hrano. Prehrana igra ključno vlogo pri človekovem razvoju, saj pomanjkanje bistvenih hranil vodi do podhranjenosti, kar vpliva na posameznikovo duševno in fizično stanje ter ima za posledico slabo zdravstveno stanje, nezmožnost uresničitve svojega potenciala in slabo delovno uspešnost. Tako lahko podhranjenost spodkopava naložbe v izobraževanje, zdravstvo in druge razvojne sektorje. Politike morajo izboljšati dostop do varne, cenovno dostopne in hranljive prehrane, hkrati pa spodbujati ukrepe, ki ščitijo preživetje ter zagotavljajo prehransko varnost najbolj ogroženih ljudi.

Pomanjkanje človeškega razvoja je bilo globoko zakoreninjeno v zgodovinskih krivicah, ki jih je izpostavila kriza COVID-19. To je treba popraviti z oblikovanjem novih zavez za doseganje splošnega socialnega varstva in dobro financiranih ter vključujočih javnih storitev, kot sta zdravstvo in izobraževanje, ki so se izkazale kot ključne pri odzivanju na šoke. Naložbe v dobro izobraženo, zdravo in prehranjeno prebivalstvo imajo tudi izjemne gospodarske donose, ki se prenašajo na prihodnje generacije ter ustvarjajo temelje za pravične družbe.

V upanju na upoštevanje naših poudarkov v čim večji meri vam želimo plodno razpravo v Svetu za zunanje zadeve. Za morebitna pojasnila smo vam z veseljem na voljo.

S spoštovanjem,

Albin Keuc,
direktor,
Platforma SLOGA

Tanja Cox,
direktorica,
CONCORD